

В. Нагнибіда,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач сектору проблем приватного права
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

ПРИНЦИПИ УНІДРУА: ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА МІСЦЕ В КОНЦЕПТІ *LEX MERCATORIA*

Попри наявність усталеного в науці та арбітражній практиці розуміння правозастосування під час вирішення спорів у міжнародному комерційному арбітражі, зокрема щодо значення та виявів реалізації принципу автономії волі сторін, підходів до порядку встановлення застосовного матеріального права арбітрами за відсутності вибору сторін, окремі проблемні питання потребують додаткової уваги наукової спільноти. Серед них можливо виділити низку особливих випадків, пов'язаних зі зверненням сторін до арбітражу та застосуванням складом арбітражу деяких джерел національного та позанаціонального (транснаціонального, міжнародного) характеру, чільне місце серед яких вже багато десятиліть посідає концепт *lex mercatoria*.

Проблематиці дослідження *lex mercatoria*, його еволюції, змісту і складових елементів, вивченню значення Принципів міжнародних комерційних договорів УНІДРУА приділяли увагу українські та зарубіжні вчені, зокрема Дж. Байрон, К.П. Бергер, О.О. Гайдулін, В.О. Канашевський, Дж. Кордеро-Мосс, Б.С. Лобовик, Ф.М. Маніруззаман, Ф. Марелла, Л. Містеліс, М. Прайлс, А. Редферн, А.В. Смітюх, Л. Тракман, М. Хантер та ін. При цьому недостатньо дослідженими залишаються питання застосування Принципів УНІДРУА на сучасному етапі розвитку міжнарод-

ного комерційного арбітражу з огляду на різні варіанти та підстави звернення до їх положень при розгляді і вирішенні міжнародних комерційних спорів.

Таким чином, метою статті є встановлення правової природи та інструментального призначення Принципів міжнародних комерційних договорів УНІДРУА як застосовного права до сутності спору у міжнародному комерційному арбітражі, дослідження їх потенціалу при тлумаченні змісту концептів «*lex mercatoria*», «загальних принципів права», торговельних і комерційних звичаїв, обраних сторонами або визначеними складом арбітражу.

За загальним правилом, що, втім, на сьогодні, зазнає розширювального тлумачення, вибір як застосовного до суті спору матеріального права, норм або правил транснаціональних джерел, загальних принципів права чи положень *lex mercatoria* доступний лише сторонам, тоді як арбітри повинні звертатись за відсутності вибору сторін до конкретних національних правових систем. Крім прямого вибору сторонами, В.О. Канашевський обґрунтовує можливість прямого застосування арбітрами *lex mercatoria* (що безпосередньо дозволяється також арбітражними регламентами) в ситуаціях, коли право держави, на яке вказують колізійні норми, не дає чіткої відповіді на

питання, що є предметом спору, або коли застосування національної правової системи призведе до результату, що суперечить розумним очікуванням сторін [1, с. 118]. Так, згідно зі ст. 21(1) Арбітражного регламенту ICC [2], за відсутності угоди сторін щодо вибору застосовного права склад арбітражу застосовує *норми права*, які вважатиме потрібними (*виділення курсивом наше – В.Н.*). Саме формулювання «норми права» й дозволяє в таких випадках звертатись арбітрам до позанаціональних правових регуляторів на протигагу національним правовим порядком. Так, у розрізі допустимості вибору сторонами як застосовного до суті спору права позанаціональних джерел дискусія в арбітражному середовищі ведеться, насамперед, зважаючи на відмінності у формулюваннях в міжнародних документах та національних законах, частина з яких оперує лише терміном «право» (*law*), а інша – використовує поняття «норм права» (*rules of law*), ґрунтуючись на тому, що в другому з варіантів немає прив'язки до певної правової системи. Актуальності такої дихотомії надала французька наукова думка, яка ґрунтується на положенні чинної ст. 1511 ЦПК Франції [3]. Коментатори відзначають, що використовуваний у ній термін «норми права» призначений вказати, що сторони як застосоване матеріальне право можуть обрати не лише національне право, але й транснаціональні правила (*lex mercatoria*), визнані в міжнародній практиці торгівлі звичаї, або взагалі надати арбітрам повноваження на вирішення спорів у якості «дружніх посередників» [4, с. 791].

Теорія *lex mercatoria* еволюційним шляхом поставала з міжнародної ділової та комерційної практики та була розроблена у другій половині ХХ століття низкою авторів, що відстоювали ідею заснування системи транснаціональних правил, яка може замінити або інтегрувати положення національних правових систем. Ці

транснаціональні правила знаходились в уніфікованих положеннях міжнародних контрактів та застереженнях, повсюдно використовуваних у міжнародній комерції та загальних принципах прав, розроблених у рамках міжнародного права. Ціллю ж теорії було запропонувати арбітрам засоби для «делокалізації» міжнародних спорів та уникнення вузьких обмежень внутрішніх законів шляхом прямого застосування автономних норм міжнародної комерції [5].

Окремим для практики вирішення міжнародних комерційних спорів випадком звернення сторін або складу арбітражу до «загальних принципів права», *lex mercatoria*, «звичаїв міжнародного торговельного обороту» та подібних конструкцій є застосування Принципів міжнародних комерційних договорів УНІДРУА, остання редакція яких датується 2016 роком (далі – Принципи УНІДРУА) [6], статус яких є лише рекомендаційним, не будучи міжнародним договором чи іншим документом, що потребував би формальної ратифікації державами чи будь-якими міжнародними інституціями. Важливим для розуміння суті та призначення Принципів УНІДРУА є текст їх преамбули, згідно з якою ці Принципи встановлюють загальні норми для міжнародних комерційних договорів. Вони підлягають застосуванню в разі, якщо сторони погодилися, що їхній договір буде регулюватися цими Принципами. Вони також можуть застосовуватися, коли сторони погодилися, що їхній договір буде регулюватися «загальними принципами права», «*lex mercatoria*» або аналогічними положеннями. Вони можуть застосовуватися, коли сторони не обрали жодного права, яке б регулювало їхній договір. Вони можуть використовуватися для тлумачення або доповнення міжнародних уніфікованих правових документів та національного законодавства. Узагальнений доктринальний погляд на застосування Принци-

пів УНІДРУА дозволяє виокремити такі випадки звернення до їх змісту: 1) належне право договору на основі прямого, опосередкованого (як частина *lex mercatoria*) або, в окремих випадках, – негативного вибору сторін договору; 2) критерій прийняття рішень *ex aequo et bono* міжнародними арбітражами; 3) засіб тлумачення і доповнення міжнародних уніфікованих документів (в першу чергу – Конвенції ООН про право міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 року (CISG)); 4) заміник норм національного права, що підлягає застосуванню; 5) засіб легітимізації застосування норм національного права; 6) зразок для національних і міжнародних законодавців; 7) підручник, словник і матеріал для порівняльно-правових досліджень; 8) засіб тлумачення договірних застережень про застосовне право і арбітражних застережень [7, с. 145]. У межах цього дослідження нас цікавлять прикладні ситуації звернення сторонами арбітражного застереження або складом арбітражу до Принципів УНІДРУА як застосовного до суті спору матеріального права.

Положеннями самих Принципів УНІДРУА (п. 4 преамбули) дається уточнення щодо варіантів звернення сторін до них як застосовного до суті спору права в міжнародному комерційному арбітражі.

По-перше, в разі прямого вибору Принципів УНІДРУА рекомендується визначити це в тексті арбітражного застереження або угоди, оскільки склад арбітражу не пов'язаний певною національною правовою системою включно з її колізійними нормами в питаннях вибору застосовного матеріального права. Відповідно до цього підходу сторони можуть вільно обирати Принципи як «норми права» (*«rules of law»*), згідно з якими арбітри вирішуватимуть спір, у результаті чого Принципи застосовуватимуться при виключенні будь-якого конкретного національного

права, за винятком імперативних норм внутрішнього права, що підлягають застосуванню, незалежно від того, яке право регулює договір.

По-друге, Принципи УНІДРУА можуть застосовуватись як вияв «загальних принципів права», *«lex mercatoria»*, «звичаїв міжнародної торгівлі» або подібних положень, про які йдеться в контракті. Зазначається, що подібні відсилання сторін на нечітко визначені принципи та правила позанаціонального або транснаціонального характеру досі піддаються критиці серед інших підстав через надзвичайну розмитість таких концепцій. Щоб уникнути або принаймні значно зменшити невизначеність, що супроводжує використання таких досить розмитих концепцій, для визначення їхнього змісту було б доцільно вдатися до системного та чітко визначеного набору правил, якими і є Принципи УНІДРУА. Так, у рішенні Міжнародного арбітражного суду ICC 2004 р. № 13012 [8] зазначається, що спір виник із договору, укладеного між французькою та американською компаніями, який не містив вказівок стосовно застосовного права. За запитом складу арбітражу щодо надання подання із приводу визначення застосовного до суті спору права перша сторона посилалась на звернення до французького законодавства, а друга – на законодавство штату Іллінойс, а в якості альтернативи обидві сторони посилались на застосування загальних принципів права. Склад арбітражу встановив, що у цій справі жоден зі сполучних факторів, що використовуються сторонами для вибору застосовного права, зокрема місце розташування сторін, місце укладення договору чи місце його виконання, не є переконливим. І оскільки самі сторони вказали загальні принципи права як альтернативу, арбітри дійшли висновку, що доцільніше було б не застосовувати якесь конкретне національне законодавство, а скоріше

дотримуватися так званого прямого методу, визнаного ст. 17(1) Арбітражного регламенту ICC та базувати своє рішення на загальних принципах права або *lex mercatoria*. У зв'язку із цим склад арбітражу наголосив, «що у кількох справах Арбітражний суд ICC дійшов висновку, що звернення до Принципів УНІДРУА є найкращим підходом до розуміння загальних принципів права, оголосивши, що у цій справі також звернеться до Принципів УНІДРУА» в якості «першочергового набору настанов у визначенні міжнародних норм права, застосованих до договору між сторонами». При цьому склад арбітражу також відзначив, що належним чином розгляне концепт *lex mercatoria* у світлі двох його основоположних принципів, а саме стандартів добросовісності (*standards of good faith*), яких сторони повинні дотримуватися при виконанні договору та правила *pacata sunt servanda*. Резюмуючи склад арбітражу постановив, що «застосовним до суті спору матеріальним правом є загальні принципи права, що містяться у Принципах УНІДРУА в редакції 2004 р. та вищезазначених фундаментальних правилах *lex mercatoria*, а також у комерційних звичаях, які превалюють у сфері діяльності, до якої відноситься укладений між сторонами договір».

Таким чином, склад арбітражу застосував Принципи УНІДРУА як втілення «загальних принципів права» та субсидіарно послався на ключові засади *lex mercatoria* та будь-які застосовні до суті спору торговельні звичаї. Такий підхід вказує на відсутність однозначно визначеного в арбітражній практиці співвідношення означених понять, їх суміщення або взаємного доповнення. При цьому Принципи УНІДРУА все одно зберігають своє провідне значення як інструмент нормативної «персоніфікації» прийнятих у комерційній діяльності звичаїв, принципів права та мінливого конструкту *lex mercatoria*.

В іншому рішенні Міжнародного арбітражного суду ICC 2003 р. № 12111 [9] склад арбітражу звернувся до тлумачення посилання сторін на застосування до договірних відносин «міжнародного права», зазначивши, що таким чином сторони явно вказали на небажання застосування будь-якої національної правової системи; а сам термін «міжнародне право» слід розуміти як відсилання до *lex mercatoria* та загальних принципів права, застосованих до міжнародних контрактів. Оскільки такі загальні принципи відображено у Принципах УНІДРУА, склад арбітражу підсумував, що предмет спору буде регулюватися відповідно до їх положень.

Застосування Принципів УНІДРУА як джерела «міжнародного права» зустрічається й у практиці МКАС при ТПП України (ІСАС). До прикладу, у справі № 123 (рішення від 2 вересня 2016 року) [10], склад арбітражу відзначив, що стосовно питання про застосовне матеріальне право суд виходив із того, що сторони в контракті не погодили застосування будь-якого національного законодавства. Відносно узгодження сторонами застосування «міжнародного права» зазначив, що до договору не може бути застосована Конвенція ООН про право міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 року, оскільки Індія не є учасницею Конвенції та норми міжнародного приватного права не дають можливість застосувати ні її, ні інші міжнародні договори. За цих обставин формулювання «міжнародне право», використане сторонами, склад арбітражу розтлумачив як узгодження єдиних загальноновизнаних принципів права, що робить можливим застосування Принципів УНІДРУА. Далі арбітри послались на можливість використання Принципів УНІДРУА в разі, коли сторони не вибрали право, що регулює їх договір, а також коли сторони погодилися, що їхній договір буде регулюватися загальними принципами права, *lex mercatoria* або ана-

логічними положеннями. У зв'язку із цим, як резюмував склад арбітражу, спір про повернення передоплати в зв'язку з непостачанням відповідачем товару було розглянуто на підставі положень Принципів УНІДРУА.

Аналізуючи практику застосування Принципів УНІДРУА судами загальної юрисдикції, господарськими та адміністративними судами України, А. Смітюх відзначає, що визнання загальними судами законності прийняття міжнародними арбітражами рішень на основі одних лише Принципів УНІДРУА, без звернення до норм національного права, що свідчить, по суті, про визнання державними судами України Принципів УНІДРУА в якості складової *lex mercatoria* як автономного правопорядку, застосування якого не суперечить публічному порядку України [7, с. 154]. Така практика є ще одним проявом подальшого проарбітражного розвитку України в особі її судової системи, прийняття нею реалій і практичних потреб інституту міжнародного комерційного арбітражу як альтернативного способу вирішення спорів, включно з його відносною денационалізацією та делокалізацією.

По-третє, Принципи УНІДРУА можуть застосовуватись складом арбітражу, навіть за відсутності будь-якого вибору застосовного права. У п. 4(с) преамбули самих Принципів УНІДРУА із цього приводу вказано, що якщо сторони не обрали право, що регулює їхній контракт, воно повинно визначатися на основі відповідних норм міжнародного приватного права. У контексті ж міжнародного комерційного арбітражу такі правила є дуже гнучкими, що дозволяє арбітражним судам застосовувати «норми права, які вони визнають належними». При цьому, попри загальну практику звернення складу арбітражу до певного внутрішнього права як застосовного до суті спору, у виняткових випадках арбітри можуть вдаватись до національних

або наднаціональних джерел, зокрема до Принципів УНІДРУА, коли з обставин справи можна зробити висновок, що сторони мали намір виключити застосування будь-якого національного права (наприклад, коли одна зі сторін є державою чи урядовим органом, і обидві сторони дали зрозуміти, що жодна зі сторін не прийме вибір внутрішнього права іншої сторони або права третьої країни), або коли у контракті наявні фактори, що відсилають до права багатьох країн, жодне з яких не є переважним, щоб виправдати застосування одного національного права та виключити всі інші.

Прикладом поєднання двох останніх випадків застосування складом арбітражу Принципів УНІДРУА як права, застосовного до суті спору, можна вважати рішення Міжнародного арбітражного суду ІСС 1995 р. № 7110 [11] у справі, де сторонами виступала англійська компанія та орган державної влади Ірану. Жоден із 9 укладених між ними контрактів не містив прямого вибору застосовного права на користь певної національної правової системи, проте деякі з них включали положення, які відсилали до вирішення спорів на основі «права або правил природної справедливості» (*«laws or rules of natural justice»*). На думку позивача (іранської сторони), такі відсилання відображали намір сторін звернутись до загальних принципів права, тоді як англійська сторона наполягала на тому, що вказане формулювання стосується лише загальноновизнаних процесуальних правил належного процесу та справедливого розгляду справи, наполягаючи на тому, що згідно з колізійним принципом місця проживання або місцезнаходження сторони, що повинна здійснити виконання, яке має вирішальне значення для змісту правочину (якою є саме англійська компанія), застосовуватись повинно право Англії, згідно зі ст. 4(2) Римської конвенції про право, що засто-

совується до договірних зобов'язань 1980 р. Склад арбітражу пристав на позицію позивача, трактуючи наміри сторін, дійшовши висновку, що вони зробили негативний вибір, тобто мали намір виключити застосування будь-якого конкретного внутрішнього права та забезпечити, щоб договори між ними регулювались загальними принципами та правилами, які, хоча і не закріплені в жодних національних правових системах, спеціально адаптовані до потреб міжнародних операцій та користуються широким міжнародним консенсусом. Арбітри далі вказали, що такі *«загальні правила та принципи, які мають широкий міжнародний консенсус [...]»*, в основному відображаються в *Принципах УНІДРУА*. Також арбітри дійшли висновку, що *«без шкоди для врахування положень договорів та відповідних торгових звичаїв [...] договори регулюються і повинні тлумачитися відповідно до Принципів УНІДРУА щодо всіх питань, що підпадають під сферу таких Принципів та з усіх інших питань, за допомогою інших загальних правових норм та принципів, що застосовуються до міжнародних договірних зобов'язань, які користуються широким міжнародним консенсусом, який був би визнаний актуальним для вирішення спірних питань, що підпадають під цей арбітражний розгляд»*.

О. Гайдулін із приводу особливостей застосування Принципів УНІДРУА визначає також можливість врахування втілених у них принципів (зокрема повного відшкодування заподіяної шкоди як одного з принципів, до якого відсилає ст. 7(2) Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року (далі – Віденська конвенція 1980 р.) [12] як джерела інтерпретації останніх і, як приклад, правил, які можуть впливати із цих принципів. Також вчений зазначив, що основна мета такого

вибору застосовного права, як звернення сторін до Принципів УНІДРУА, полягає у трансформації відповідних звичаїв торгового обороту (як субсидіарного джерела) у головне та єдине джерело права [13, с. 103]. Таке застосування Принципів УНІДРУА дозволить подолати низку проблем, які можуть постати перед складом арбітражу при виборі сторонами подібних позанаціональних правових регуляторів, зокрема те, що арбітри не завжди спроможні чітко окреслити коло норм, які входять до відповідного позанаціонального права, а також не завжди знаходять відповідь на основі правових норм і принципів, які входять до складу позанаціонального права, обраного сторонами, на ті спірні питання, що постають перед ними [14, с. 385]. Підвищення статусу Принципів УНІДРУА з договірних умов, погоджених сторонами, що підкоряються застосовному праву, до безпосередньо застосовного права, за твердженням Дж. Кордеро-Мосс, пов'язується й зі змінами в Арбітражному регламенті ЮНСІТРАЛ у редакції 2010 р., положення ст. 35(1) якого, на відміну від оригінальної редакції ст. 33(1) Регламенту 1976 р., відсилає до «норм права», а не до «права» загалом [15, с. 97].

На основі вищевикладеного можна резюмувати, що Принципи УНІДРУА як гнучкий правовий інструмент та яскравий приклад нормативного втілення в одному джерелі правил, що складають суть так званого «м'якого права» (*«soft law»*), може використовуватись сторонами та арбітрами як застосовне матеріальне право при вирішенні спору в порядку міжнародного комерційного арбітражу достатньо багатосторонньо. Вони охоплюють як безпосереднє застосування при прямому виборі Принципів УНІДРУА з цією метою, так і слугують виявом «загальних принципів права», *«lex mercatoria»*, «звичаїв міжнародної торгівлі», до яких відсилають сто-

рони в арбітражному застереженні як до застосовного до суті спору права (норм права), а також будуть корисними за відсутності вибору матеріального права як такого чи виявляться в ролі загальновизнаної інтерпретації поширених у практиці міжнародного комерційного обороту принципів і правил за їх субсидіарного застосування тощо. Варто наголосити, що така багатофункціональність Принципів УНІДРУА відзначається й сучасними зарубіжними дослідниками, які підкреслюють, що правова природа необов'язкового документа м'якого права призводить до того, що Принципи УНІДРУА можуть виконувати зовсім різні функції, залежно від того, використовуються вони як «норми права» для регулювання договірних відносин, включені як умови контракту, що регулюється договірним правом певної національної правової системи, або є засобами для тлумачення та доповнення застосовного договірного права, незалежно від його походження, або положень Віденської конвенції 1980 р. [16, с. 653]. У зв'язку із цим потенціал застосування Принципів УНІДРУА та подібних конструктив-проявів *lex mercatoria* у сучасному міжнародному комерційному арбітражі є значним, а саме звернення до відповідних джерел позанаціонального права лише зростатиме.

У статті досліджуються підстави застосування Принципів міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА) як джерела застосовного матеріального права при вирішенні спорів у порядку міжнародного комерційного арбітражу. Аналізуються положення арбітражних регламентів та актуальна арбітражна й судова практика з цих питань. Обґрунтовано, що використовуване в тексті сучасних арбітражних законів формулювання «норми права» й дозволяє в таких випадках звертатись арбі-

рам до позанаціональних правових регуляторів на противагу національним правовим порядкам. Визначено, що в розрізі допустимості вибору сторонами як застосовного до суті спору права позанаціональних джерел дискусія в арбітражному середовищі ведеться, насамперед, зважаючи на відмінності у формулюваннях в міжнародних документах та національних законах, частина з яких оперує лише терміном «право» (*law*), а інша – використовує поняття «норм права» (*rules of law*), ґрунтуючись на тому, що в другому з варіантів немає прив'язки до певної правової системи

Встановлено, що Принципи УНІДРУА як гнучкий правовий інструмент та яскравий приклад нормативного втілення в одному джерелі правил, що складають суть так званого «м'якого права» («*soft law*»), може використовуватись сторонами та арбітрами як застосовне матеріальне право при вирішенні спору в порядку міжнародного комерційного арбітражу достатньо багатосторонньо. Вони охоплюють безпосереднє застосування при прямому виборі Принципів УНІДРУА з цією метою і слугують виявом «загальних принципів права», «*lex mercatoria*», «звичай міжнародної торгівлі», до яких відсилають сторони в арбітражному застереженні як до застосовного до суті спору права (норм права), а також будуть корисними за відсутності вибору матеріального права як такого чи виявляться в ролі загальновизнаної інтерпретації поширених у практиці міжнародного комерційного обороту принципів і правил за їх субсидіарного застосування тощо.

Ключові слова: застосовне право, міжнародний комерційний арбітраж, Принципи УНІДРУА, *lex mercatoria*, загальні принципи міжнародного права.

Nahnybida V. UNIDROIT PRINCIPLES: INSTRUMENTAL PURPOSE AND PLACE IN THE CONCEPT OF LEX MERCATORIA

The article examines the grounds for applying the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts (UNIDROIT Principles) as a source of applicable substantive law in resolving disputes through international commercial arbitration. The provisions of arbitration rules and current arbitration and court practice on these issues are analyzed. It is substantiated that the wording of the “rules of law” used in the text of modern arbitration laws allows in such cases to apply by arbitrators a non-national legal regulators as opposed to national legal systems. It is determined that in terms of the admissibility of the parties' choice of the law of non-national sources applicable to the substance of the dispute, the discussion in the arbitration environment is conducted primarily due to differences in wording in international documents and national laws, some of which use only the term “law”. another – uses the concept of “rules of law”, based on the fact that the second option is not tied to a particular legal system.

It is established that the UNIDROIT Principles as a flexible legal instrument and a clear example of normative implementation in one source of rules that constitute the essence of the so-called “soft law”, can be used by parties and arbitrators as applicable substantive law in resolving disputes via the international commercial arbitration is quite multilateral. The usage situations cover both the direct application of the UNIDROIT Principles for this purpose and as the manifestation of the “general principles of law”, “lex mercatoria”, “customs of international trade”, to which the parties refer in the arbitration agreement as applicable

to the substance of the dispute (rules of law), as well as will be useful in the absence of choice of substantive law as such or will be in the role of a generally accepted interpretation of common in the practice of international trade turnover principles and rules for their subsidiary application, etc.

Key words: applicable law, international commercial arbitration, UNIDROIT Principles, *lex mercatoria*, general principles of international law.

Література

1. Канашевский В.А. Методы установления примененого права в практике международного коммерческого арбитража. Журнал российского права. 2007. № 5. С. 114–122.
2. ICC Rules of Arbitration, as of March 1, 2017. International Chamber of Commerce. URL : <https://iccwbo.org/dispute-resolution-services/arbitration/rules-of-arbitration/>.
3. French Code of Civil Procedure. URL : <https://www.legifrance.gouv.fr/content/location/1745>.
4. Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration / Philippe Fouchard, Berthold Goldman, Emmanuel Gaillard, John Savage. Kluwer Law International, 1999. 1280 p.
5. Developing Neutral Legal Standards for International Contracts. International Chamber of Commerce. URL : <https://cdn.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2017/01/Developing-Neutral-Legal-Standards-Int-Contracts.pdf>.
6. The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts 2016 (UPICC). International Institute for the Unification of Private Law (UNIDROIT), Rome. URL : <https://www.unidroit.org/instruments/commercial-contracts/unidroit-principles-2016>.
7. Смитюх А. О практике применения Принципов международных коммерческих договоров (УНИДРУА) судами Украины. Материалы III Международных арбитражных чтений памяти академика Побирченко И.Г. «Применимое право в международном коммерческом арбитраже. Практика применения Венской конвенции о договорах международной купли-продажи товаров». Сбор-

ник докладов. МКАС при ТПП України. 2016. С. 144–159.

8. ICC International Court of Arbitration (Arbitral Award) 13012. URL : <http://www.unilex.info/principles/case/1409>.

9. ICC International Court of Arbitration (Arbitral Award) 12111. URL : <http://www.unilex.info/principles/case/956>.

10. Дело № 123 (Решение от 2 сентября 2016 года). Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України. URL : <https://icas.org.ua/wp-content/uploads/Case-No.-123.pdf>.

11. ICC International Court of Arbitration (First Partial Award) 7110. URL : <http://www.unilex.info/principles/case/713>.

12. United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. United Nations Commission on International Trade Law. URL : <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf>.

13. Гайдун О. Інтерпретація застосовуваного права європейськими арбітражними:

розмежування базових понять. Матеріали III Міжнародних арбітражних читань пам'яті академіка Побирченко І.Г. «Применимое право в международном коммерческом арбитраже. Практика применения Венской конвенции о договорах международной купли-продажи товаров». Сборник докладов. МКАС при ТПП Украины. 2016. С. 97–105.

14. Лобовик Б.С. До питання про застосування ненаціонального права міжнародним комерційним арбітражем. Часопис Київського університету права. 2011. № 4. С. 383–386. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chkup_2011_4_94.pdf

15. Cordero-Moss G. Revision of the UNCITRAL Arbitration Rules: Further Steps. Stockholm International Arbitration Law Review. 2010. Vol. 13. Issue 3. P. 96–99.

16. Benedettelli M. Applying the UNIDROIT Principles in International Arbitration: An Exercise in Conflicts. Journal of International Arbitration. 2016. Volume 33. Issue 6. P. 653–686.